

## Bygdegården, Västerhaninges Plaza!

Sune Nilsson

Vi som var unga på 40-50 talet i Västerhaninge fick vår första kontakt med filmens värld i Bygdegården som ligger efter Nynäsvägen omedelbart norr om Folkhögskolan mitt i samhället.

Vår barndoms biografpalats var byggt på 30-talet av dåvarande Bondeförbundet och blev en samlingspunkt för unga och gamla i fest och gamman men också i sorg i samband med begravningar.



*Bygdegården från Nynäsvägen nån gång på 50-talet då man moderniserat och byggt bl.a. toaletter i den lilla utbyggnaden vid entrén.  
Före detta gällde ett litet gult avträde på baksidan eller kringliggande häckar och buskar.*

Jag själv kom i kontakt med filmens värld i slutet på 40-talet då jag bodde tillsammans med mina föräldrar i vaktmästarbostaden på Kyrkskolan i Västerhaninge och jag var en trogen besökare av alla tillgängliga föreställningar i vårt lokala biopalats. Det fanns dock alltid en begränsning i dessa besök, filmen måste vara barn tillåten!

Efter vad jag minns var det föreställning varje söndagskväll, oftast då en

film för alla åldrar medan föreställningen på onsdagskvällar för det mesta var barnförbjudna.

Det var alltid en stor sensation när man såg att arrangörerna hade anslagit veckans program på anslagstavlan vid Pressbyråkiosken vid

stationen. Dramatiska, ibland färgsprakande affischer spikades upp och berättade om svenska komedier från 40-talet, senare ofta benämnda pilsnerfilm, eller westernfilmer med John Wayne eller Cary Cooper.

Vackra kvinnor i djupa dekolletage satt vår fantasi i rörelse, Jane Russell, Ava Gardner och Lana Turner!

I biljettluckan satt oftast Mattias Lindewall som hjärtlost snöt av oss 75 öre för inträdesbiljetten, på 50-talet hade han utöver biljettförsäljningen även en liten godislåda med tablettaskar, Domino, Figaro och kanske Tutti-Frutti samt chokladbitar, kexchoklad och Alp-Olle.



Vid ingången till biografsalen stod på senare år Karl Friman som var vaktmästare och bodde i den lilla lägenheten i huset. Sonen Roland var min skolkamrat och systemen Inga-Lill blev kända som Västerhaninge första "Spätta", dvs. medåkare på pallen hos samhällets skinnknuttar.

Tekniken sköttes av Harry Börjesson, en av byns elektriker och far till vår nuvarande cykelhandlare. Projektorn klarade inte en hel normalfilm i en och samma laddning utan det blev en paus mitt i filmen för omladdning. Kvaliteten på celluidremsorna var nog inte de bästa, Bygdegården i Västerhaninge låg nog långt ner på distributionslistan, utan det blev ofta nån extrapaus då filmen gick av. Detta hälsades alltid med en kombination av suckar och beklaganden och applåder.

Salongen var möblerad med trästolar som kopplades ihop med en enkel mekanism och bildade bänkrader, när det var fest eller dans staplades stolarna upp efter kortväggen eller i entrén. På väggen hängde ett porträtt av en av eldsjälarna bakom Bygdegårdsbygget, lantbrukaren Erik Lindström i Skarplöt.

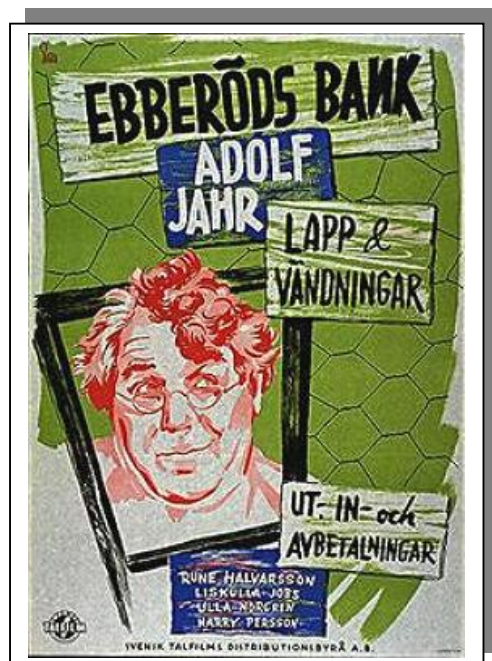
För att om möjligt hålla en viss atmosfär i lokalen under föreställningen fanns en stor lucka i taket som reglerades med ett sinnrikt system av linor och som normal skulle skötas av maskinisten.

Dock övertogs detta ibland av några drumlar i publiken som mitt i en spännande scen lät luckan slå igen med en fruktansvärd smäll som grundlig förtog den stämning som rådde.

Alltför långa och intensiva kyssar i alltför tråkiga kärleksfilmer kommenterades ofta med ett ivrigt smackande från de bakre bänkraderna där dåtidens värstingar hade sin givna plats.



# 1947



*Inspirationen till de här raderna fick jag av denna biobiljett från 14 september 1947 då Anna-Lisa Demander, sedermera Brorsson, sett den svenska filmen "Ebberöds Bank" med bl.a. Adolf Jahr.*

När man uppnådde den åtråvärda åldern femton och fick gå på de barnförbjudna filmerna öppnades en ny värld. Om jag minns rätt fuskade man nog lite med åldern nåt halvår i förväg, ingen kollade.

Brutala scener, ond bråd död i närbild och en och annan kittlande kärleksscen blev vardag på onsdagskvällarna i Västerhaninge och Marlon Brando, James Dean och Rock Hudson blev idoler framför allt hos flickorna i byn. Vi pojkar beundrade naturligtvis dessa hårda män men tittade nog mera på den yppiga Marilyn Monroe, den truliga Brigitte Bardot eller ungflicksöta Harrieth Andersson. Vi samlade noga alla biobiljetter, skrev datum, filmtitel och skådespelare på baksidan och hade vår egen poängskala. Klar fempoängare från den här tiden var "Fruktans Lön", "De Djävulska" och "Storstadshamn". Undrar var den samlingen tog vägen?

Hur tuff man än ville vara bland kompisarna var man lite harig när man skulle hem i mörkret efter en riktig Hitchcock-ryssare, jag som skulle passera över kyrkogården hem till Klockargården forcerade sträckan med bultande hjärta i rena sprintertakten.

